

"Алтаргана - 2012" наадание угтуулан

"АЛТАН СЭСЭГ" АНСАМБЛИЙН АЯЛГА ДУУНАЙ АБЬЯАС БЭЛИГ

Ивалгын аймагай соёлой байшан соо «Алтан сэгсг» ансамблин "арадай" гэгэн нэрээ баталхан ушараар эмхидхэгдэн үргэн дэлгэцтэй үйл хэрэгтэ Буряадай арадай артистка, Российн габьяата артистка Хажидма Бальжинимаевна АЮРЖАНАЕВАГ аша габьяа тон эли. Энэ эх ажал эмхидхэж, олон нэрнүүдэ одод болгонониинь олонитэдэ идээжэ болонхой.

2009 ондо аймагай соёлой таһагы даагша Цыден Ринчинович Лыктыповой «Алтан сэгсг» ансамблин хүтэлбэрлэгшын тушаалда табихадань, арадай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ ба «Алтарганада» бэлдхэл хэхэ гэгэн эхэ түсүүбүдэ табигдаа. Дуу аялгын тала Х.Б. Аюржанаева, хатарай тала хореограф Саяна Викторовна Тумунова дааж абаа. Энэ даабари бэлүүлхэдэ бэлэн бэшэ байхан тухай Х.Б. Аюржанаева ханаа бодолоороо хубалдаа: «Түүрүүшээр хүн зоние мэдэхгүй байхандаа ядалсааб. Ага нютагайнгаа таниха зондо хандааб. «Алтан гартай» аймагай хирург Бато Дандинович Нордопов (Шандали нютагай), Баир Михайлович Спасов, аймагай казначействын дарга (Ушарбай нютагай), танил нүүдэни ансамблин дуушад боложо амжалтатый ажалаа бүтээбэди. Ивалгын зон Ага нютагайхид шэнги эхэ дууша. Людмила Сергеевна Дашинимаева (Оронго нютагай) оло дахин амжалта туйлахан байна: Эрхүүдэ болоһон «Алтарганада» 2-дохи нуури абаа, Монголдэ үнгэргэгдэн «Алтарганада» амжалтатый хабдаа, 2009 ондо Ага нютагай болоһон Лхасаран Линховоной нэрэмжэтэ дуушадый конкурсно арадай, авторска дуунууды гүйсэдхэжэ, лауреат болоһон байна.

«Алтан сэгсг» ансамбльнай Ошор Булагхаа эхитэй, дуушад, хатаршаднай ехэнхинь тэндэһээ юм. Ивалгын арад зон урагшаа ханаатай, ажал хэрэгүүдтэ тон наринаар хандадаг, зохёон байгуулгын ажал бурьялһаар байдаг. Ивалгын дунда хургуулин багшанартай фольклорно бүлгэм эмхидхэн байнабди, ёохор хатар болон арадай дуунууды сээжлэдэбди. Мэдэгма Бабасановна Бадмацыбиковагай хүтэлбэри дор 8 «а» класс ансамбльда дуу дуулажа, «Дэбэснэм» гэжэ Зэдын арадай ёохор сээжлэдэжэ, бүхэ классараа ансамблииннай ажабайдалда эдэбхитэй хабдадаг.

2010 ондо аймагай «Дангина-Гэсэр» конкурсын үүлдэ Ц.Р. Лыктыпов Пужаагай дунда хургуулин шаби Намжил Найдановые «Алтарганада» арадай дуунай конкурсно бэлдэхэ гэгэн даабари үгөө нэн Улаан-Баатарта монгол оронной харагшад эхэ найн угтаа, энэ мурьсөөндэ хүндэтэ 5-дахи нуури абажа эрээ. Бусаад, нүхэр хубуун Аюр Улзытуевтай «Нүхэд» гэжэ дуэт болоод, «Наранай туяа», «Серебранный

лебедь», «Мүнгэн сэргэ» гэжэ мэтэ олон тоото конкурсноудта хабдаана.

Ансамбльдамнай Российн соёлой габьяата ажал ябуулагша Дашидоржо Бальжинимаевич Базаров Ошор Булагай хүүгэдэ арадай дуунуудта хургажа, өөрын ашанараа хүгжэм дуунда дуратай болгожо ябана. Аюша Ванжиллов «Алтаргана-2008» Эрхүү хотодо хабдааһан. Мүнөө хүгжэмэй хургуулида нурана, морин хуур дээрэ аялга хүгжэм зэдлүүдэг болонхой. Хонгёо хоолойтой ашань Лубсан-Даша Доржиев ансамбльда ябана. Аймагай энэ жэлэй «Алтан гургалдай» конкурсын лауреат болоо.

«Алтан сэгсг» ансамблин ахалагша дуушан, ажалай ветеран Галина Батоевна Тудинова тухай уншагшад («Буряад үнэн», майн 5, 2012) уншаһан байха. Уран гартай, бэлигтэй оёдолшон. Забайкалийн хизарай тон хүндэтэй, мэдээжэ дуушан ябаһан, губернатор Равиль Геннатуллиной магтаалда хүртэһэн. Энэ жэлэй «Мүнгэн сэргэ» конкурсын дипломант болоһон. Мүнөө Монгол орондо Улаан-Баатарта болохо конкурсно бэлдэжэ байна. Репетицидэ час урид эрээд байдаг, тон нягта журамтай. Шүлзүүдэ башадэг, дуу зохиёдог, дүрэн бэлигтэй дуушан юм гэжэ Х.Б. Аюржанаева багшань тэмдэглэнэ.

Үнгэрөөшэ жэл «Наранай туяа» гэжэ хүүгэдэй эстрадна дуунай конкурсно Аэропортын хүгжэмэй хургуулиһаа хабдажа, хонгёо зэдлээтэ хоолойтой Баясхалан Цыдыпов Гран-при абаа нэн. Мүнөө «Мүнгэн сэргэ» конкурсно илажа, Гран-при шан - «Океан» лагерята амарха путевко абahan тухай багшань дурдана.

Ансамблин түрүү дуушан, Шэнэхээн тоонтой Эрзанин Намсалма Эрхүүдэ, Монголдэ үнгэргэгдэн «Алтаргана», 2009 оной «Мүнгэн сэргэ» конкурсноудта хабдажа, аймагай элдэб тоглолтонуудта эдэбхитэй оролсодог. Дабая хубүүниинь Шэнэхээнэй землечествын ударидагша болонхой, гэр бүлөөрөө «Шэнэхээн» гэжэ эдэнэй газар эмхидхэнэн. Уран гартай оёдолшон Э. Намсалма «Алтан хурабша» гэжэ оёдолтой байшан нээгээд, амжалтатый ажалаа эрхилэн. Хайшааш тэгшэ, оёходоо бэрхэ, арадай дуу гүйсэдхэдөө, тон бэрхэ гэжэ багшань магтана.

Адисо Батомункуевна Трофимова «Алтан сэгсг» ансамблин солистка, Доодо-Ивалгын дунда хургуулин багша, Монголдэ болоһон «Алтаргана» конкурсно табдахи нуури абажа, амжалтатый хабдааһан, регион хоорондын «Серебранный лебедь» конкурсын лауреат болоһон.

Бухыдөө «Алтан сэгсг» гэгэн дуу хатарай ансамблин ара-

дай гэгэн нэрээ баталхан тоглолтодо далаад хүн хабдаа. Тэрэнэй тоодо аймагай соёлой байшангай ажалшад, мүн тиихэдэ Тапхарай дунда хургуулин багша Надежда Алексеевна Айсуева дуу дуулаа. Тамара Лубсановна Баяндуева режиссёр бэлэн бэшэ ажал бэлүүлээ, Эржена Митыповна Бидгарова түргэн дары найхан хубсаха оёод үгэдэг. Хубсаха оюулхаданмай, Ивалгын дасанай, Доодо Ивалгын захиргаанууд мүнэгэ алтаар туһалдаг, бултандань ансамблин хүтэлбэрлэгшэ сэдхэлэй баярые хүргэнэ.

Ансамблингаа репертуар соо бурханай магтаал-дуунууды болон Ага нютагай бэрлэгтэй бэрхэ авторнуудай, гүйсэдхэгшэдэй шэнэ дуунууды: Баир Дамдинжаповай, Мүнхэ Цыденовай, Долгорма Долгоржаповагай, Дугарма Батоболотовагай, Сэсэг Лхамсэвгай бүтээлнүүдэ элдин найхан Ивалга нютагай уржажа ябаһан улаан бургааһад болохо залуушуудта заажэ нэбтэрүүлхэ тухай Х.Б. Аюржанаева ханаа бодолнуудаараа хубаалдана.

Буряадай гүрэнэй дуу хатарай түрэл «Байгал» театрай 70 жэлэй ойн баяраа тэмдэглэнэн ушараар, энэ театрта олон жэлэй туршад хүгжэмшэн, дуушанаар ажаллаһана Хажидма Бальжинимаевна дурдана: «Алтан ойдэ зориулжа

"Алтан сэгсг" ансамблин хүтэлбэрлэгшэ Х.Аюржанаева

арбаад тоглолтонууды арад зоной анхаралда дэлгээбди. Энэ концертедэ Буряадай алтан гургалдай Буда-Ханда Дашиева дуулаа нэн. Аяар холын 1971 ондо түрүүшын гастрольдо гараха сагтаа, Загарайн аймагта сугтаа нэгэ тайзан дээрэ дуулаа нэмди. Тэрэ гэгээр 43 жэл үнгэрхэн хойно, Ага нютагайнгаа алдарт дуушантэй нэгэ тайзан дээрэ дуулаһандаа баяртайб. Бурханай үгтээн хоолой нөөхил зандаа жэргэжэл байна.

Олондо мэдээжэ РСФСР-эй габьяата артист Клавдия Шулуновагай аялга дуун зэдлһээр, мүнөө наа хүрээжэ ябана. Российн габьяата артистнар Аюша Данзанов, Дарима Дугданова болон бусад артистнар хонгёо дуунуудаа хангоурдаа. «Байгал» театрай тон бэрхэ хатаршан, Зугаалай нютагай Дарима Доржипаланова уян нугархай хатарараа арад зоной нюдэ хужарлуулна, мүн Буряадай габьяата артист Мүнхэ Базаргуев хатарая бэлэглээ.

Наһаараа оркестрты хүдлэлэн, Үзөөн нютагай ба саган Роза Барсукова мүнөө болотор энэ театрта амжалтатый хүдэлжэ байна. Энэ найндэртэмнай хүн зон олоор сугларжа, ветеранууды халуунаар угтажа абahan байна.

«Байгал» театрай дарга Российн габьяата соёлой ажал ябуулагша Дандар Бадлуевта үнэн зүрхэнһөө баяртайб, юундэб гэхэдэ, удха түгэлдэр баян, зөөлэн буряад дуунуудаа олон тоото хари гүрэнүүдэй дэбсхэр дээрэ гүйсэдхэн байнабди».

Мүнөө үедэ Х.Б. Аюржанаева «Эхэ нютагай магтаал» гэжэ видео-проект, зураглал дээрэ дүрбэн жэл хүдлөөд, түгсөхөжэ байна.

«Алтан сэгсг» ансамблинхиды, хүтэлбэрлэгшэ Хажидма Бальжинимаевна Аюржанаева хани халуунаар амаршалаад, зохёохы ажалдаа абьяастай, олон шабинарайнгаа зөөлэн хараса, дулаан үгэнүүдтэ хүртэжэ, буянтай бурхантай, этигэл дүрэн, энэрхы сэдхэлтэй, эдэбхитэй, элүүр энхэ, хонгёо хяга дуунууды амжалта түгэс зэдлүүлжэ, арад зон олоор баярлуулжа ябахыень хүсэнэбди!

"Нютагай хубүүд"

Ивалгын багшанарай фольклорно бүлгэм